Posudek na magisterskou diplomovou práci
Anny Plačkové,
předloženou na Ústavu translatologie FF UK Praha pod názvem
Šedesátá léta v soudobých překladech francouzské poezie
Na hranicích poezie – na hranicích překladu

Anna Plačková si v diplomové práci dala za cíl popsat situaci ve francouzské (frankofonní) a české poezii v šedesátých letech 20. století a zmapovat specifika českého pohledu na francouzsky psanou poezii. Tuto recepci hodnotí sledováním výběru autorů/děl vybíraných u nás tehdy ke knižně či časopisecky publikovaným překladům, a okrajově se věnuje i dalším ohlasům, dostupnému paratextu (kritiky, recenze, doslovy...).

Práce je velmi přínosná jak širokým záběrem, tak hloubkou a detailností jednotlivých sond. Diplomantka v úvodu (s. 6) vypočítává všechny hlavní dostupné zdroje – a vzápětí konstatuje jejich nedůslednost, tendenčnost, nedostatečnost. Proto se sama dále pokusí jednak představit u nás dosud vůbec, či téměř neznámé francouzské autory a dohledá jejich případné (sporadické) překlady. Velmi zajímavou součástí práce je neustálé sledování vlivů a náhodných souvislostí v básnické tvorbě francouzské a české.

Koncepce práce je předem stanovena, text působí přehledně, grafické zpracování daleko přesahuje požadavky na podobu diplomové práce – a v tomto případě je zcela ke prospěchu věci, neboť napomáhá zpřehlednění textu (upozaďuje například biografické medailony autorů, které netvoří podstatu, ale spíš nutné doplnění práce; naopak barevné přílohy zvýrazňují, že jde o další dostupný intertext rozvíjející „nepovinnou" část studované problematiky).

Celému „eposu" by pomohlo lepší strukturování – princip volně řazených kapitol problematizuje čtení. Zdá se, že po úvodu do problematiky, představení starších básnických generací a představení frankofonních autorů svázaných s mimofrancouzským prostorem, se teprve od kapitoly „Na hranicích poezie neboli nové -ismy" přistupuje ke skutečně systematickému porovnání českých a francouzských -ismů, tvůrčích postupů, přístupu k tvorbě apod. Jde o velmi cennou část práce (s. 45–80), jež však v lineárním řazení informací není vydělena a ztrácí se. Podobně kapitola „Co se překládat (ne)mohlo či (ne)mělo" a následující tvoří de facto další tematický blok, který však v tomto podání lze vystopovat teprve po podrobném prostudování celé práce. Koncepce práce jako „krásné a zajímavé knihy" je tu vlastně na škodu – zanikají některé podrobnosti pečlivě odvedené analýzy dané problematiky a ztrácí se aspekt vědecké práce.

Přes všechna pozitiva je třeba zmínit i některé její nedostatky:
Trochu nevyjasněně v práci působí vymezení prostoru bádání: zvolené oblasti nejsou popisovány ve srovnatelné šíři – většinou to ani nelze – avšak někdy to působí jako opomenutí, nedotaženost. Například omezení centra pozornosti jen na poezii se místy rozšiřuje i na prózu, někdy dokonce i na výtvarné umění, architekturu apod. Pro vykreslení dobového kontextu či tvůrčích přesahů různých autorů je to nutné a přínosné, avšak někdy jde o ukročení možná zbytečné (Perec, Werich).
Ke kladům práce patří, že diplomantka od počátku nepopisuje francouzsky psanou a českou poezii odděleně, snaží se zejména zdůrazňovat souvztažnosti a většinou i přímo komentuje recepci zmíněných básnických proudů, technik... i osobností v českém (výjimečně i československém, slovenském) prostředí. Někdy se ovšem linie postupu štěpí: například jsou popsány „Francouzské literární revue a nakladatelství", a oproti tomu pouze „Český kulturní tisk" – ani ediční plány, ani jakési „vize" jednotlivých českých nakladatelství s ohledem na vydávání poezie vůbec sledovány nejsou. Diplomantka se nicméně v úvodu i závěru práce odvolává na to, že jejím úmyslem nebylo

podat vyčerpávající faktografickou zprávu. Spíše se snaží zobecnit trendy – případně najít, zda vůbec nějaké byly – v recepci frankofonní poezie.
Také omezení na šedesátá léta nešlo vždy striktně dodržet – recepce probíhá kontinuálně, nemohla se vymezeným mezníkem zastavit. Tak jsou například zmíněny pozdější překlady Jeana Tardieua, Edmonda Jabèse, Philippa Jaccotteta, Yvese Bonnefoye – bohužel ne však vyčerpávajícím způsobem a také ne přehledně – Bonnefoyovi například u nás v nedávné době vyšly dvě básnické sbírky a kniha esejů, ale u jeho medailonu to uvedeno není vůbec, ačkoli o tom padne neurčitá zmínka na s. 98); Jabès překlad z roku 1999 přímo v medailonu uvedený má...

Některé medailony vyznívají rozpačitě, když uvádějí biografické a bibliografické údaje pouze z doby šedesátých, maximálně sedmdesátých let (ačkoli jde o autory/překladatele ještě žijící a často i dnes po stránce publikační velmi aktivní).

Terminologická nejednotnost se objevuje v uvádění „básníci prostého života" (22) dále však jako „poezie všedního dne" (33) – tento termín se běžně užívá v kontextu české poezie včetně zkoumaného období, v kapitole pojednávající o vlivech a se o této podobnosti vedle mnoha dalších autorka nezmiňuje.

Práce se na mnoha místech vyznačuje nedostatky stylistickými – jde zejména o nepřesně formulované věty, a tím i myšlenky, argumenty, závěry (vyznačeno v textu práce): nesprávně postavená věta nabízí možnost dvojího čtení, jindy je špatně srozumitelná. Přestože diplomantka text sepsala přehledně a podává v lecčems objevný pohled na vybranou problematiku, a dokonce graficky práci zpracovala tak, že působí jako „hotová" kniha, zvolená stylová rovina je na hranici odborného stylu, někdy ji i překračuje. Často užívané formulace typu „podívejme se nyní", „zůstaňme u", vstupy vyznačující se autorskou nadsázkou jako „jak vlastně se [...] seznámili? Jak jinak než..." (11), „kokrhající Knížák" (57), „kdo to vlastně byl (64)", Hiršal [...] neodolal a přeložil..." (95), poetické pasáže (např. s. 46, 47, 51) atd. textu dodávají charakter publicistické, a nikoli vědecké práce.

Autorka práce nepřistupuje systematicky k přechylování ženských jmen (vyznačeno v práci, výrazné nedostatky např. na s. 39). Nejednotný přístup se objevuje ve skloňování některých jmen (Michaux – nesprávně: Michauxa /7, 17, 88, aj./ – správně: Michauxe /20, 37, 54/; podobně např. Malraux). Nesjednocené zůstaly citace bibliografických údajů (v textu, u ukázek básnické tvorby, v poznámkách a dokonce i v Bibliografii, která navíc není uvedena v Obsahu).

Oceňuji, jak zevrubně a pečlivě diplomantka zadanou problematiku zpracovala. Podařilo se jí vytvořit skutečně hodnotný příspěvek k představení složité situace nejen v básnické tvorbě šedesátých let a nejen ve Francii a v Čechách.
Přes výše zmíněné nedostatky, jež vzhledem k rozsahu textu a nedostatku dalších souhrrných zdrojů tvoří spíše zanedbatelný výsek hodnocení,

práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako **výbornou**.
Doporučuji zároveň, aby práce v této podobě po zapracování drobných oprav) byla předložena k rigorózním řízení a obdobně doporučuji i případné rozšíření na práci dizertační.

PhDr. Jovanka Šotolová

Praha, 16.9.2008